

Univerzitet u Beogradu
Fakultet političkih nauka



CENTAR ZA
DEMOKRATIJU



СЛУЖБЕНИ
ГЛАСНИК

Politički život

Redakcija

Prof. dr Slaviša Orlović (glavni urednik)
Prof. dr Slobodan Marković

Programski savet

Prof. dr Vukašin Pavlović (predsednik), prof. dr Vučina Vasović,
prof. dr Cedomir Čupić, prof. dr Ilija Vujačić, prof. dr Ratko Božović

Izvršni urednici

Zorica Vidović Paskaš, mr Dušan Spasojević, Jelena Lončar

Izdavači

Centar za demokratiju, Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu
JP Službeni glasnik, Beograd

Za izdavače

Prof. dr Ilija Vujačić
Slobodan Gavrilović

Adresa

Jove Ilića 165, Beograd
e-mail: politickizivot@fpn.bg.ac.rs

Dizajn

Goran Ratković

Lektura i korektura

Iva Pivljaković

Odeljenje pretplate

JP *Službeni glasnik*, Jovana Ristića 1,
tel.: 011/30-60-588, 30-60-359, faks: 011/30-60-571,
e-mail: pretplata@slglasnik.com, www.slglasnik.com

Tiraž

1.000 primeraka

Štampa

Štamparija *Glasnik*

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

32

POLITIČKI život : časopis za analizu politike / glavni urednik Slaviša Orlović. – 2011,
br. 2 (okt.)– . – Beograd (Jove Ilića 165) : Centar za demokratiju Fakulteta političkih nauka
: Službeni glasnik, 2011– (Beograd : Glasnik). – 24 cm

Tromesečno.

– Je nastavak: Analiza politike = ISSN 2217-6233

ISSN 2217-7000 = Politički život

COBISS.SR-ID 186943756

02

Politički život

- Milica Delević i Vladimir Međak Srbija i Evropska unija
- jedanaest godina kasnije 9
- Jovica Trkulja Čekajući restituciju, od neuspješne
ka polovičnoj restituciji u Srbiji 17
- Milan Jovanović Narodna inicijativa i referendum – između
demokratije i populizma 27

Pod lupom

- Čedomir Čupić Sistemska korupcija 35

Svetska tema

- Dragan Živojinović Kako donosi odluke Barak Obama 43

Region

- Miloš Marković Povratak Turske na Balkan 53

Puls

- Ratko Božović Spektakl – virtuelna stvarnost 63
- Lucia Vesnić Alujević Noviteti izbornih kampanja onlajn:
stvarnost ili iluzija 73

Istraživanje

- Miloljub Albijanić Ljudski kapital i ličnost 81

Analiza

- Dušan Spasojević Monitoring demokratije – duvači u pištaljku
i kontrolni veb-sajtovi 91
- Jelena Lončar Uloga civilnog društva u javnoj deliberaciji 99

Ogled

- Nebojša Vladislavljević Etničko čišćenje 107

Prikaz

- Uroš Todorović Henri Kisindžer, *O Kini* 113

Milica Delević and Vladimir Međak European Union and Serbia - eleven years later	9
Jovica Trkulja Waiting for the restitution - from unsuccessful to partial restitution in Serbia	17
Milan Jovanović Popular initiative and referendum - between democracy and populism	27
Čedomir Čupić Systematic corruption	35
Dragan Živojinović How Barrack Obama makes decisions	43
Miloš Marković Return of Turkey on the Balkans	53
Ratko Božović Spectacle - virtual reality	63
Lucia Vesnić Alujević Novelty in online electoral campaigns - reality or illusion?	73
Miloljub Albijanić Human capital and personality	81
Dušan Spasojević Monitory democracy - whistle blowers and control web sites	91
Jelena Lončar Role of civil society in public deliberation	99
Nebojša Vladislavljević Ethnic cleansing	107
Uroš Todorović Henry Kissinger, <i>On China</i>	113

Poštovani čitaoci,

Nakon prvog pilot-broja časopisa *Analiza politike*, dobili smo brojne komentare, sugestije, primedbe, pohvale i predloge. Zajednički zaključak ovih reakcija jeste da se u našoj akademskoj i političkoj zajednici ukazuje potreba za časopisom ovog profila i formata i da je vredelo potruditi se oko njegovog izlaska.

Jedan od problema sa kojim smo se suočili od početka bilo je pitanje distribucije. Izvinjavamo se svima koji su izrazili želju da se pretplate što nismo bili u prilici da blagovremeno odgovorimo. Između ostalog, to je bio jedan od razloga što smo postigli dogovor sa izdavačkom kućom *Službeni glasnik* da uđemo u suizdavački odnos. Ova promena je iskorišćena i za kompletno redizajniranje časopisa, uključujući i promenu naziva u *Politički život*.

Pozivamo vas na saradnju, pišite. A sada pročitajte i drugi broj našeg novog časopisa. •

Glavni urednik
Prof. dr Slaviša Orlović

Milica Delević*

Univerzitet u Beogradu
Fakultet političkih nauka

Vladimir Međak**

Kancelarija za evropske integracije
Vlade Srbije

UDC 339.923:061.1EU(4:497.11)

327.39(4-672 EU:497.11)

Srbija i Evropska unija – jedanaest godina kasnije

Proces evropske integracije Srbije započeo je pre skoro 11 godina. Ovaj tekst daće pregled najvažnijih događaja tokom ovog perioda, pomake do kojih je u približavanju EU došlo, ali i najvažnije reformske rezultate. Iako je učinjeno mnogo, mišljenje koje očekujemo da Evropska komisija uskoro objavi o zahtevu Srbije za članstvo dolazi u trenutku kada podrška građana procesu integracije pada, a EU se suočava sa ekonomskom krizom. Propuštene prilike, i na strani Srbije i na strani EU, a koje se jasno vide iz prikaza koji sledi, deluju zato i „skuplje“ nego što su izgledale u povoljnijim okolnostima.

Petooktobarskim promenama i učešćem Srbije na samitu koji je novembra 2000. okupio šefove država i vlada država članica Evropske unije i Zapadnog Balkana u Zagrebu, označio je početak normalizacije odnosa između Srbije i EU. Deklaracija koja je izdata tom prilikom potvrđuje evropsku perspektivu država koje su obuhvaćene Procesom

*Autorka je docentkinja na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu i direktorka Kancelarije za evropske integracije Vlade Republike Srbije.

**Autor je magistar pravnih nauka i pomoćnik direktora Kancelarije za evropske integracije Vlade Republike Srbije

UDC 347.232(497.11)(094.5.041.2)

Čekajući restituciju – od neuspešne ka polovičnoj restituciji u Srbiji

Apstrakt



Restitucija je jedan od najvažnijih koraka demokratske vlasti posle obaranja autoritarnog režima. Ona predstavlja važnu pretpostavku za politički i moralni oporavak srpskog društva i uslov za izgradnju modernog demokratskog društva. Zakon o restituciji i prateći zakoni koji treba da označe raskid s praksom kršenja ljudskih prava u prošlosti odavno su postali stvarnost u drugim državama u tranziciji. U Srbiji još uvek nije uspostavljen konsenzus u pogledu donošenja ovog zakona, tako da je Srbija danas jedina postkomunistička zemlja u jugoistočnoj Evropi koja nije donela zakon o restituciji. U tom kontekstu, Vlada Republike Srbije je krajem 28. jula 2011. uputila na javnu raspravu Nacrt zakona o vraćanju oduzete imovine i obeštećenju i nakon javne rasprave, Predlog tog zakona ušao je u skupštinsku proceduru (6. septembar 2011). To je važan i dugo očekivani korak u uspostavljanju pravne države i tzv. tranzicione pravde u Srbiji. U ovom radu autor razmatra pitanje restitucije kao mere pravnog savladavanja autoritarne prošlosti u Srbiji i daje ocenu predloženog Nacrta, odnosno Predloga zakona. U Srbiji je proteklih 20 godina na delu bio neuspešan pokušaj restitucije. Sa ovakvim zakonom o restituciji u Srbiji će narednih dvadeset godina biti na delu polovična restitucija.

Ključne reči



pravno savladavanje autoritarne prošlosti u Srbiji, pravna država, pravo na restituciju

* Autor je redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

UDC 342.573:321.7

Narodna inicijativa i referendum – između demokratije i populizma

Apstrakt



Referendum i narodna inicijativa kao oblici direktne demokratije sve su prisutniji u procesu donošenja odluka u modelu predstavničke demokratije. Princip da građani „bar jedan dan budu zakonodavci“ posebno je rasprostranjen u evropskim državama. Zamišljeni kao korektiv a ne zamena predstavničkoj demokratiji, oni se glorifikuju koliko i osporavaju. Od kontrole izabranih i veće participacije građana u politici oni mogu postati i sredstvo manipulacije. Iskustva Srbije u korišćenju ovih mehanizama ne odudaraju od proseka – više je referenduma, a manje inicijativa, posebno na lokalnom planu. Ustav Republike Srbije iz 2006. razradio je i pooštrio uslove korišćenja referenduma i inicijative. Na osnovu njega sačinjen je Nacrt zakona. Predložena rešenja slede preporuke Evropske unije u dobroj referendumskoj praksi, ali ostavljaju i dileme oko određivanja kvoruma izlaznosti i kvoruma za prihvatanje referendumskih odluka.

Ključne reči



direktna demokratija, predstavnička demokratija, referendum, narodna inicijativa

* Autor je redovni profesor na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu. Rad je rezultat istraživanja na projektu „Demokratski i nacionalni kapaciteti političkih institucija Srbije u procesu međunarodnih integracija“, br. 179009, koji se realizuje u okviru Instituta za političke studije u Beogradu. Projekat finansira Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije za period 2011–2014. godine.

UDC 321.01:343.352

Sistemska korupcija

Apstrakt



Korupcija u političkom, ekonomskom, socijalnom i vrednosnom sistemu. Korupcija u pod-sistemima. Prepoznavanje oblika korupcije. Istraživanja sistemske korupcije. Borba protiv sistemske korupcije. Sistemski antikorupcijski zakoni. Državni organi za borbu protiv sistemske korupcije.

Ključne reči



korupcija, sistemska korupcija, sistemski antikorupcijski zakoni, antikorupcijski organi

* Autor je redovni profesor Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu. Ovaj tekst je rezultat rada na projektu „Politički identitet Srbije u regionalnom i globalnom kontekstu“, evidencioni broj: 179076, rukovodilac projekta, prof. dr Vesna Knežević Pređić, koji se realizuje u okviru Fakulteta političkih nauka, Univerziteta u Beogradu. Projekat finansira Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije.

UDC 32:929 Obama B.

342.511(73)

Kako odlučuje Barak Obama

Apstrakt



U ovom radu propituje se način na koji Barak Obama donosi odluke, odnosno koje su glavne karakteristike njegovog načina odlučivanja. U prvom delu rada opisan je tipičan Obamin radni dan u Beloj kući. U drugom delu rada, autor pronalazi sedam glavnih odlika Obaminog pristupa donošenju odluka: 1) lista stvari koje se moraju uraditi i jasna lista prioriteta; 2) racionalno pre emotivnog („no drama Obama“); 3) „Đavo je u detalju“; 4) grupno mišljenje kao neprijatelj broj 1; 5) kompromis po svaku cenu; 6) „Sam svoj Kisindžer“; 7) beskrajni koncentrični krugovi i u centru Obama.

Ključne reči



Barak Obama, Bela kuća, Sjedinjene Američke Države, međunarodni odnosi, spoljna i bezbednosna politika SAD, donošenje odluka

* Autor je asistent na Fakultetu političkih nauka Univerzitetu u Beogradu.

UDC 327(560:497)

Povratak Turske na Balkan

Apstrakt



Dolaskom Partije pravde i razvoja (Adalet ve Kalkinma Partisi, u daljem tekstu: AKP) na vlast u Turskoj novembra 2002, otvara se novo poglavlje u turskoj spoljnoj politici i pojačava se njeno interesovanje za zbivanja na Balkanu. Sve intenzivniji odnosi Ankare i Beograda, koji je gotovo „preko noći“ postao „strateški partner“ Turske, „primorali“ su javno mnjenje i stručnu javnost Srbije da se ozbiljnije pozabave turskom spoljnom politikom prema državama regiona.

Ključne reči



Turska, Balkan, Ahmet Davutoglu, strategijska dubina, turska spoljna politika

* Autor je magistrirao na Institutu društvenih nauka Univerziteta u Ankari.

UDC 316.77

75.038.53

Spektakl – virtuelna stvarnost

Apstrakt



U središte svoje analize autor stavlja teorije Dagleasa Kelnera, Gi Debora, Mišela Fukoa i Žana Bodrijara da bi pokazao u kakvom su odnosu realnost, medijska kultura i spektakl. U medijima i spektaklu virtuelna stvarnost se prepoznaje kao temeljna pretpostavka savremene komunikacije, njenih prednosti i njenih slabosti. Autor je prevredovao nekoliko bitnih kulturoloških koncepata medijske sfere i obradio u sažetoj formi pojmove relevantne za suštinu razumevanja vizuelne kulture i spektakla.

Ključne reči



mediji, medijska kultura, privid, spektakl, simulakrum, fotografija

* Autor je redovni profesor Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu i Fakulteta političkih nauka Univerziteta Crne Gore.

UDC 32.019.5:316.774

Noviteti izbornih kampanji onlajn: stvarnost ili iluzija

Apstrakt



Poslednjih nekoliko godina došlo je do nagle ekspanzije upotrebe interneta u političkim kampanjama. Ipak, značaj ove vrste političkog reklamiranja i dalje je nejasan. Ovaj rad se bavi korisnošću onlajn kampanji kroz suprotstavljene teze normalizacije i ekvalizacije, novine koju ove kampanje donose u oblast političkog marketinga, kao i ciljnom grupom kojoj su namenjene.

Ključne reči



politički marketing, onlajn, ekvalizacija, normalizacija, interakcija, participacija

* Doktorantkinja i asistent-istraživač, Univerzitet u Gentu, Fakultet političkih i društvenih nauka, Departman komunikologije.

UDC 37.014:005.95/.96

Ljudski kapital i ličnost

Sažetak



Inteligentne, obrazovane i energične ličnosti sa vrednostima individualne slobode i protestantske etike biće predvodnici budućeg društvenog razvoja. Progres se sastoji od nove iskustvene provere ideja i znanja, mudrosti sa kojom se upotrebljava razum i postizanja vrednosti slobode i prosperiteta. Zadatak obrazovanja jeste da formira ličnosti i promoviše vrednosti kao što su sloboda, stvaranje jednakih mogućnosti za lični izbor, društveno uključivanje, ravnomernija raspodela resursa. Ljudski kapital ne možemo posmatrati isključivo kao ekonomsku kategoriju odvojenu od sveobuhvatne ličnosti. U radu je ličnost podignuta na pijedestal sa svojim vrednostima i vrlinama. U svakoj situaciji ispravno delovanje je ono koje obezbeđuje najviši mogući nivo korisnosti ili sreće.

Ključne reči



ljudski kapital, mišljenje, emocije, ličnost, vrednosti

* Autor je docent na Univerzitetu Union Beograd.

UDC 004.738.5:321.7

321.01

Monitoring demokratije – duvači u pištaljku i kontrolni veb-sajtovi

Apstrakt



U ovom tekstu bavimo se kontrolnim internet sajtovima u Srbiji, razmatrajući ih u kontekstu koncepta nadgledajuće demokratije koja insistira na postojanju velikog broja kontrolnih i ograničavajućih aktera na polju civilnog društva.

Ključne reči



adgledajuća demokratija, veb-sajt, civilno društvo

* Autor je asistent na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu. Ovaj tekst je rezultat rada na projektu „Politički identitet Srbije u regionalnom i globalnom kontekstu“, evidencioni broj: 179076, rukovodilac projekta, prof. dr Vesna Knežević-Predić, koji se realizuje u okviru Fakulteta političkih nauka, Univerziteta u Beogradu. Projekat finansira Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije.

UDC321.7: 316.325

Uloga civilnog društva u javnoj deliberaciji

Apstrakt



U radu se razmatra uloga civilnog društva u javnoj deliberaciji iz ugla teorije deliberativne demokratije s ciljem da se doprinese aktuelnim debatama u Srbiji o odnosu države i civilnog društva. Nakon kratkog predstavljanja koncepta javne deliberacije, porede se različita shvatanja autora koji ograničavaju deliberaciju na formalne institucije vlasti i onih koji proširuju listu učesnika u deliberativnom procesu i ukazuje na mikro i makro forme deliberacije i njihove prednosti i nedostatke.

Ključne reči



javna deliberacija, deliberativna demokratija, civilno društvo

* Autorka je asistentkinja na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu. Ovaj tekst je rezultat rada na projektu „Politički identitet Srbije u regionalnom i globalnom kontekstu“, evidencioni broj: 179076, rukovodilac projekta, prof. dr Vesna Knežević Pređić, koji se realizuje u okviru Fakulteta političkih nauka, Univerziteta u Beogradu. Projekat finansira Ministarstvo prosvete nauke Republike Srbije.

UDC 323.1:341.85

Etničko čišćenje

Apstrakt



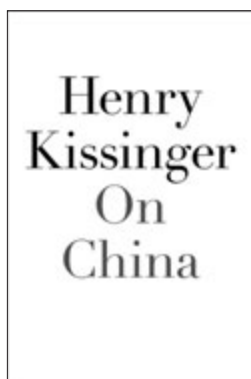
Izraz „etničko čišćenje“ ulazi u širu akademsku upotrebu u poslednjoj deceniji zamenjujući ranije izraz „prisilno iseljavanje stanovništva“ i noviji „etničko proterivanje“. Ovaj izraz je u neposrednoj vezi s opštijim pristupima regulisanju nacionalnih i etničkih sukoba. U širem smislu, etničko čišćenje je generički pojam koji uključuje različite oblike kršenja individualnih i kolektivnih prava pripadnika jedne ili više etničkih grupa. U užem smislu, ovaj pojam označava samo jednu od više jasno razgraničenih strategija regulacije nacionalnih i etničkih sukoba. Režimi koji se nalaze na početku demokratizacije češće sprovode etničko čišćenje nego stabilni autoritarni režimi. Mada organizatori etničkog čišćenja smatraju da će dugoročno „rešiti“ pitanje etničkih sukoba, posledice su obično njegovo produžavanje i zaoštavanje sukoba.

Ključne reči



etničko čišćenje, prisilno iseljavanje stanovništva, etničko proterivanje, regulacija etničkih sukoba, demokratizacija

* Autor je vanredni profesor na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu.



O Kini

Henri Kisindžer, *On China*,
The Penguin Press, New York, 2011,
586 strana

Najnovija knjiga Henrija Kisindžera *O Kini (On China)*, objavljena 17. maja ove godine, predstavlja osvrt autora na svoju ulogu u razvijanju odnosa dve najmoćnije države danas – SAD i Kine. Ovo je trinaesta po redu knjiga bivšeg savetnika za nacionalnu bezbednost predsednika Niksona i državnog sekretara u administraciji predsednika Niksona i Džeralda Forda. Iako se njegova državna služba završila 1977, u ovoj knjizi otkrivamo da je Kisindžer služio kao emisar skoro svakog predsednika, a sve u cilju unapređivanja odnosa s najmnogoljudnijom državom na svetu. Tako, Kisindžer otkriva da je u Kini boravio preko pedeset puta, od vremena prvih kontakata početkom sedamdesetih godina prošlog veka – gde je zajedno sa Čouom Enlajem radio na pripremi prve posete jednog demokratski izabranog predsednika komunističkoj Kini – pa sve do poseta organizovanih na poziv kineskih zvaničnika, gde je objašnjavao pojedine postupke američke administracije. Takođe, svoje duboko poznavanje kineske istorije i kulture koristio je i prilikom poseta Velikom zidu, gde je bio „turistički vodič“ svojim prijateljima i porodici.

Iako je podeljena na 18 poglavlja, knjigu možemo podeliti na dve jasne celine. Prva predstavlja istoriju Kine, gde autor uvodi čitaoca u istorijske pretpostavke, kao i okolnosti u kojima je nastajala komunistička Kina. U nameri da objasni politiku države pred raspadom u XIX veku, Kisindžer koristi Li Hongzanga, kineskog ministara spoljnih poslova s kraja XIX veka. Suočen sa ucenama i pritiscima, daje koncesije Ruskoj carevini na železnicu na severu Kine. Na jugu je primoran da dâ na korišćenje luke kolonijalnim silama stare Evrope. Kao što je u Evropi „pronašao“ Meterniha, tako u Kini „nalazi“ Hongzanga. Kisindžer gaji veliko poštovanje prema ovim državniciima. Umeće u međunarodnim odnosima,

Program:

Word for Windows

Pismo:

latinica

Font:

Times New Roman

Veličina fonta:

12

Prored:

1,5 (1.5 lines)

Minimalni obim:

15.000 karaktera (uključujući i praznine, *with spaces*).

Maksimalni obim:

20.000 karaktera (uključujući i praznine, *with spaces*).

Svaki tekst treba da ima naslov, ime i prezime autora, naučno i/ili nastavno zvanje, naziv ustanove u kojoj je zaposlen (univerzitet, fakultet, ime i prezime).

Pri navođenju, strana imena prvi put navesti u originalu, a zatim ih transkribovati.

Svaka tabela i/ili grafikon treba da sadrže broj, naslov, izvor, kao i da pokažu svoju funkciju u tekstu.

U fusnote upisivati samo propratne komentare.

Na kraju citata otvoriti zagradu i u nju uneti prezime autora, godinu izdanja i stranu.

- jedan autor: (Beyme, 2002: 155)
- dva autora: (Evans i Whitefield, 1993: 548)
- slučaj kada se citira autor čija su dela navedena u spisku literature više puta a izdata iste godine: (Sartori, 2003 b: 143)

U spisku literature autore treba navesti po abecednom redu.

Red navođenja u slučaju knjiga: prezime, ime, godina izdanja, naslov knjige (kurzivom), mesto izdanja, izdavač.

Primer:

Downs, Anthony (1957). *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper and Row.

Primer navođenja teksta u knjizi:

Lipset, Seymour Martin and Rokkan Stein, (1967). „Cleavage Structure, Party Systems and Voter Alignment: An Introduction“, u: *Party Systems and Voter Alignments Cross-National Perspectives*. New York: The Free Press.

Primer navođenja teksta iz časopisa:

Evans, Geoffrey and Whitefield Stephen, Identifying the Bases of Party Competition in Eastern Europe: *British Journal of Political Science*, Vol. 23, No. 4 (Oct., 1993), pp. 521–548.

Internet izvori:

Prezime, Ime, datum, „Naziv teksta“. Naziv institucije, <http://www.ipsa.org/publications/ipsr> (Datum posete: 05. 06. 2011)

Autori snose odgovornost za sadržaj, stavove i verodostojnost činjenica u tekstu.

Objavlivanjem teksta autor prenosi sva autorska prava na izdavača časopisa.